

En nyttig och tydlig
anvisning til svenska och
finska språket, hwarigenom ...

1700-1829 63 D Br.

National Library
of Sweden

En
Nyttig och tydlig

Språket
Sinn.
(1772)

Au**w**i**s**n**i**ng

1772
1700-1829

Til Swenska och Finska Språket,
hwarigenom en, som Språket
intet lärdt, inhämtar uti Han-
del, Resor, uti godt Folks
samqväm, frågor och swar
tydlig hjelp.

Uti

Hyödyllinen ja selkiä

Ao**h**d**a**t**u**s

Kuotsin ja Suomen kieleen, jon-
ga kaulta yri, joka kieldä ei os-
le oppinut; saa Kaupas, Mat-
kois, hywän Ihmisten kanssa
käymises, kysymyris ja was-
tauris selkiän awun.

Tryckt i WASSA, 1784.

Om Sölsningar, Terwetyriska.

Gud, Jumala. Jesus Kristus, Je-
sus Kristus.

God morgon, Hywä huomenda.

God dag, Hywä päiwä.

God middag, Hywä puolipäiwä.

God aften, Hywä Ehtota.

God gifwe, Jumala andakon!

God gifwe eder många goda dagar! Ju-
mala andakon teille monda hywä
päiwää.

God wedergälle eder sådana emot mig gjor-
da många tusende wälgärningar! Ju-
mala marakon teille semmoisia minua
kohtan tehtyjä monda tuhatta hywää
työtä!

God unne eder många år at lefwa! Ju-
mala suokon teidän monda vuotta elää!

Och gifwe eder alt hwad I eder sielf önska
kunnen; Ja andakon teille kaikkia mi-
tä te teille itsellenne taidatta toiwotta!

Eder också, Teille kanssa.

Om Penningar, Rahoista.

Gif mig, Anna minulle.

En Daler Koppar penningar, Yri Tal-
lari Kupari raha.

Gif mig en Daler Silfwer-penningar,
Anna

Anna minulle yksi Tallari Hopia-raha.

Uti hvita stystrar, Hopia-änreisa. U-

ti sexstystrar, Kuuden hopia-änreisa.

En half Daler, Yksi puoli Tallari.

En Mark, Yksi Markka.

En Styfwer, Yksi Hopia-äyri.

Et öre, Yksi äyri.

Gif mig för et öre, Anna minulle yh-

den äyrin edest.

för 2 öre, Kahden äyrin edest.

för 3 öre, Kolmen äyrin edest.

för 4 öre, Neljän äyrin edest.

för 5 öre, Wijden äyrin edest.

för 6 öre, Kuuden äyrin edest.

för 7 öre, Seitsemän äyrin edest.

för 8 öre, Kahdeksän äyrin edest.

för 9 öre, Yhdeksän äyrin edest.

för 10 öre, Kymmenen äyrin edest.

för 11 öre, Yhden toista kymmenen

äyrin edest.

för 12 öre, Kahden toista kymmenen

äyrin edest.

för 13 öre, Kolme toista kymmenen

äyrin edest.

för 14 öre, Neljä toista kymmenen

äyrin edest.

för 15 öre, Wijden toista kymmenen

äyrin edest.

):(2

för

för 16 öre, Kuuden toista kymmenen
äyrin edest.

för 17 öre, Seitsemän toista kymmenen
äyrin edest.

för 18 öre, Kahdeksan toista kymmenen
äyrin edest.

För 19 öre, Yhdeksän toista kymmenen
äyrin edestä. För 20 Daler, Kahden
kymmenen Talarin edestä. För 20
Plåtar, Kahden kymmenen Plåtun es-
destä. För 20 Riksdaler, Kahden
kymmenen Sarantallarin edestä. För
20 Dukat, Kahden kymmenen Tu-
katin edestä.

Wi behöfwe märka, Meidän pitä mer-
kitsämän, antingen man wil begära för ö-
re, Jos tahdotan anoa äyrin edestä. För
styfwer, Hopia-äyrin edestä. För Da-
ler, Tallarin edestä. För en Plåt, Plå-
tun edestä. För en Riksdaler, Saran-
tallarin edestä. För en Dukat, Tukatin
edestä. Som ifrån början, och än twida-
re; Niinkuin alusta, ja wielä edespäin.

För 21 Öre, Daler, Plåt, Riksdaler,
Dukat, Yhden kolmatta kymmenen Äy-
rin, Tallarin, Plåtun, Sarantallarin,
Tukatin. Som det äfwan och ifrån bör-
jan

jan varit här, Kuin se ylhäll ja alusta
ollut on.

För 22, Kahdenkolmattakymmenen.

För 23, Kolmenkolmattakymmenen.

Och alltså vidare ses allenast efter, Ja
wiela edespäin ainoast katsotan sen perän
Som nu följer: Kuin nyt seurapi: 1, 2,
3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ic. som ifrån 20 ta-
let utwisar, Kuin 20 lugusti ulos-näyttää.
30 Kolmekymmendä. 40 Neljäkymmen-
dä. 50 Wusikymmendä. 60 Kuusikym-
mendä. 70 Seitsemänkymmend. 80
Kahdeksänkymmend. 90 Yhdeksänkym-
mend. 100 Sata. Tusend, Tuhanen.
En plåt, Yri plātu. En daler, Yri talari.
Om Köpandet, Ostamifesta.

Gode Wärd. Hywä Isändä. Goda
Wärdinna, Hywä Emändä. Sälj åt
mig, Myyktät minulle. Lät mig få köpa,
Anna minun saada osta. En mark smör,
Yri naula Boita. Et Lispund Smör,
Yri Leipiskä Boita. Smör och bröd,
Boita ja leipää. Gif mig, Anna minulle.
Gif mig kött och bröd, Anna minulle
lihaa ja leipää.

Färstt Kött, Tuoretta Liha. Färstt
Fläsk, Tuoretta Fläski. Salt Fläsk,
Suolaist

Suolaist Flåsti. Köft Flåst, Sauvy-
tettu Flåsti. Skinka (pöisti).

Gif mig Salt, Anna minulle Suola.
Gif mig Ingefära, Anna minulle Ingi-
färia. Bar så god och låt mig få, Ole
nijn hywå ja anna minun saada.

Om Korf, Maffkarast.

Gif mig Korf för penningar, Anna
minulle Maffkarata rahan edesta.

Kött-korf, Liha-maffara. Lefwer
korf, Maya-maffara. Bryn-korf, Kry-
ni-maffara. Blod-korf, Beri-maffara.
Hwad kostar, Mitå maya.

Om Fiskar, Kaloista.

Gif mig färst Fisk, Anna minulle tuos
retta Kalaa. Salt Fisk, suolaista Kalaa.

Sik, Sijka. Brax, Lohna, Lag,
Lohita. Strömming, Silakka. Abbor,
Ahwena. Id, Sahnäst. Bimba, Bim-
ba. Ruda, Kouruja. Jundra, Ma-
riankala. Bers, Kullisia. Gös, Kuha.
Äl, Angerjaisa. Simpa, Meriberkä.
Nors, Norssi. Torst, Tursta. Stock-
fisk, Iso Tursta. Mört, Särte. Lake,
Madetta. Gadda, Hauke. Kräftor,
Krapuja.

Om

Om Löt, Laukasta.

Hwitlöt, Rynsi-laukka. Rödlöt, Si-
puli. Purjulöt, Purjulaukka. Unis,
Unxia. Peppar, Pippuria. Ingefära,
Ingefäria. Socker, Sokeria. Saffram,
Safframi. Kanelbart, Kanelbarikia.
Neglicfor, Neglickoja.

Om Kokning, Keittämifest.

Koka åt mig Gröt, Keitä minulle Puu-
ro. Koka åt oss Gröt, Keitä meille Puu-
ro. Koka Mjölck-wälling, Keitä Kies-
ka-Bellingi.

Mjöl, Tauho. Gryn, Rynni.
Koka söt Gröt, Keitä makea Puro.
Med ren Mjölck, lå intet watten uti, Puh-
tal Rieskal, älä sijhen wettä lyö.

Lägg Kanel och Socker uppå, Pane
Kanelia ja Sokeria päälle.

Koka Urter, Keitä Papuja. Koka
fål och kött, Keitä kaali ja lihaa.

Koka åt mig Fisk, Keitä minulle Kalaa.
Gif mig gryta, Anna minulle Pata.

Låna åt mig Fat, Laina minulle Fatia.
Gif mig en sked, Anna minulle yksi lusikka.

Elef, Kauha. Salt, Suola. Watten,
Wettä. Eld, Waskia. Umbar, Um-
bäri.

Öra, Kirwest. Gör eld, Tee
Waskia.

Om Dricka, Juotawast.

Gif mig godt Öl, Anna minulle hywå Slutta. Dricka, Juotawa. Swagöl, Sahiti. Episöl, Kalja.

Gif mig Brånwin, Anna minulle Pa-landowina. För en styfwer, Yhden Ho-
pia-ährin edestä. Twå, Kahden.

Gif mig Malört, Anna minulle Koin-
ruoho.

Allahanda hwad man begära wil, nam-
nen äro måstadelen tilförene nämnda, Kaif-
finaisia mitä ando tahdotan, nimet owat
enimäst ennen nimitetyt.

Tobak, Tupakki. Pipa, Pipu. Et
qwarter, Yxi korteli. Et halfstop, Yxi
puoli tuoppi. Et stop, Yxi tuoppi. En
kanna, Yxi kannu.

Gif mig en kanna öl, Anna minulle
yxi kannu olutta.

Gif mig et halfstop swagöl, Anna mi-
nulle puoli tuoppi sahtia.

Är det godt dricka, Ongost se hywå
Juotawa.

Har J godt Öl, Ongost teille hywå
Juotawa. Hwad kostar kannan, Mitä
mæya kannu. Hwad kostar et stop, Mi-
tä mæya yxi tuoppi.

Kälna

Räkna penningarne, Lue Raha. Räk-
na snart, Lue pian. Hämta hit, Tuo
tänne. Lägg dit, pane sinne. Skynda
snart, Joudu pian. Kom hit, Tule tän-
ne. Kom snart, Tule pian. Gå snart,
Mene pian. Gå snart Bonde, Mene
pian Taloa poika. Gå snart qwinna,
Mene pian Baimo. Gå snart piga,
Mene pian piika. Gå snart poike, Me-
ne pian poika. Löp snart, Juore pian.
Kom snart tillbaka, Tule pian takaperin.

Har I mjölk, Dingo teille rieskaa.

Gif mig hjörn-mjök, Anna minulle
firnupimä.

Om Badstugan, Saunasta.

Vi wil gå och Bada, Me tahdomme
mennä Saunaan.

Gif mig en qwast, Anna minulle wihta
(Luuta) eli witsa.

Gif mig warmt watn, Anna minulle
lämmindä wettä.

Gif mig kallt watn, Anna minulle kyl-
mä wettä.

Bär in wed, Tuo halkoja sisälle.

Är Far hemma, Dingoft Fari kotona.

Sword för en uti Qwarteret liggande nö-
digt.

digt är at kunna, Mitå ybden Masasa
makawaisen on tarpellinen taitaa.

Gör up eld i spüen, Te walkia tottoon.

Gör stugan warm, Tee tupa lämbymäri.

Hämta mig twätt-watn, Tuo minulle
peso wetta. Hämta mig rent watn,
Tuo minulle puhdasta wetta.

Hämta mig handuk, Tuo minulle käsili-
na. Ren handuk, Puhdas käsilina.

Twätta mina Linkläder, Pese minun Li-
nawaatteni. Hwad kostar det, Mitå
se maraa.

Piga, twätta mina strumpor, Pijka, pe-
se minun sukkan. 1 par, nyi pari. 2
par, kaxi paria.

Skjorta, Paita. Halsduk, Kaulalinaa.
Mössä, Lappi.

Tag detta i förwar, Otta tämä tallelle.

Om Ost, Juustosta.

Gif mig Ost, Anna minulle Juusto.

Gif mig hit en goder Ost, Anna minulle
tänne nyi hyswä Juusto.

Gif mig en hel Ost, Anna minulle nyi
koko Juusto.

Gif mig en halff Ost, Anna minulle nyi puo-
li Juusto. Hwad kostar, Mitå maraa.

Det är för dyrt, Se on peräti kallis.

Gif

Gif mig den andra Osten, Anna mi-
nulle se toinen Juusto.

Gif mig den tredje, Anna minulle se
kolmas.

Gif mig den fjerde, Anna minulle se neljäs.

Gör Döst, Te Olu:juustoo.

Om sängens bäddning, Sängyn ylöste:
kemifest.

Bädda sängen, Tee sängyn ylös.

Bädda sängen wäl, Tee sängyn hywin.

Lägg rena lakan, Pane puhtat lakanat.

Gif mig en dyna, Anna minulle yxi
päänaluinen.

Har du ej mjukare, Eikö sinulla ole
pehmiämbä.

Gif mig en Kyja, Anna minulle Kyijy.

Bädda mjuker säng, Te pehmiä sia.

Om wägar, Teistä.

War så god, Ole min hywä. Och

wisa mig wägen, Ja näytä minulle tie.

Wisa mig wägen til Byn, Näytä mi-
nulle tie Kylän.

Ur långt til Byn, Ongost Kylä kaukana?

1 fjerdedel, Yxi wirsta. 2 fjerdedel Kari

wirsta. Half mil, puoli penikulma. 1

mil, Yxi penikulma. Ur det Korff-

wägar, Ongost siellä Tien haaroja.

Siola

Stola wi hålla höggra handen, Pitäkö
meidän pitämän oikian käden teitä.

Stola wi hålla wänstra handen, Pitäkö
meidän pitämän waseman käden teitä.

Ue der stor wäg, Ongost siellä iso tie.

Ue wägen bred, Ongost tie lewiä.

På höggra handen, Oikial kädel.

Wänstra handen, Wasemal kädel.

Kom och wisa mig wägen, Tule ja
näytä minulle tie.

Om Hästars skaffande, samt deras skötsel,
Hewoisten laittamisest, ja niiden ruokost.

Skaffa mig häst, Laita minulle hewoinen.

Lät mig få en goder häst, Anna mi-
nun saada hywä hewoinen.

Skaffa åt mig hästar, Laita minulle
Hewoisia.

Spän hästen före, Useta hewoinen.

Sadla hästen, Satuloitse hewoinen.

Sadla hästar, Satuloitse hewoisia.

Skaffa mig sadel, Laita minulle satula.

Skaffa mig sadlar, Laita minulle satu-
loita. Skaffa mig tömmar, Laita
minulle suitseja.

Skaffa fort, Laita pian.

Hemta fort, Tuo pian.

Hemta mig häst, Tuo minulle hewoinen.

Löp

Löp snart, Tuore pian.

Kom snart tillbaka, Tule pian takaperin.

Går hästen bra, Käykö hewoinen hywästi

Skaffa mig Släda, Laita minulle Reki.

Kjör på, Aja päälle. Hälla, Pidätä.

Lät stå, Anna seisoa.

Skaffa mig hö, Laita minulle heiniä.

Skaffa mig hafra, Laita minulle kouroja.

Gör stallet rent, förrän hästen insät-

tes, Te stalli puhtaxi, ennen kuin

hewoinen sisälle pannan.

Sätt hästen i stallet, Pane hewoinen stal-

lihin. Gif hästen hafra, Anna hewoi-

selle kouroja. Hö, Heinä. Watn, Wet-

tä. Watna hästen, Tuota hewoinen.

Häll hästen, Pidä hewoista.

War wid slädan, Ole Keen tykönä.

Hwar war du så länge, Kusas olit

nijn kauwan.

Jag har intet tid at wänta, Ei mi-

nulla ole aikaa odotta.

Wäntä litet, Odotta wähä.

Gif hit en piska, Anna tänne yxi ruosta.

Har du järn-beslagen släda, Ongost

sinulla rauta andura reki.

Den skal J bekomma, Sen teidän pi-

tä saaman.

Ur den stor, Ongost se isoinen. Den

Den är tämmelig stor, Se on melkein
isoinen.

Den är alt för stor/ Se on aiwan isoinen.

Den är liten, Se on vähäinen.

Den är alt för liten, Se on aiwan vä-
häinen.

Låt mig få den stora, Anna minun
saada se isoinen.

Låt mig få den lilla, Anna minun
saada se vähäinen.

Gif mig den med järn beslagna, Anna
minulle se raudoitettu, (anduroitettu).

Gif mig läder-tömmar, Anna minulle
nahka ohjat.

Hwad wilt du, Mitäs tahdot.

Hwad har du at bära, Mitä on si-
nulla kandamista

Bär i slädan, Kanna reken.

Sätt bak uti slädan, Pane perälle rekee.

Sätt framåt uti slädan, Pane nenälle
rekee.

Sätt in uti slädan, Pane reen sisäll.

Hwad wilt du, Mitäs tahdot.

Hwart går du, Kungas menet.

Du hastwer varit för länge, Sinä o-
let wiipynyt aiwan kauwan.

Kom med mig, Tule minun kanssani.

Bär detta, Kanna tämä.

Tag

Tag bort detta, Otta pois tämä.

Var på andra sidan, Kanna toiselle puolelle.

Var uti stugan, Kanna tupahan.

Var på gården, Kanna kartanolle.

Var uti boden, Kanna puodihin.

Var uti staden, Kanna kaupungihin.

Var uti andra Gården, Kanna toiseen Talohon.

Gif hit min Kappa, Anna tänne minun Kappani.

Gif hit min Käpp, Anna tänne minun Sauvani.

Kör om på andra sidan, Aja ymbärins toiselle puolelle.

Kör midt igenom, Aja Läpitse.

Kör til Köpmans Boden, Aja Kaupomiehen Puodin tygö.

Bind detta, Sido tämä.

Bind på annat sätt, Sido toisella lailla.

Drög intet så länge, Älä wiitwyh niin kauwan.

Hjelp mig, Auta minua.

Hjelp honom, Auta häändä.

På hwilket sätt, Millä tavalla.

På detta sättet, Täällä tavalla.

Swara mig, Basta minua.

Tag

Tag emot, Ota wästan.

Hwad gör du där, Mitäs siellä teet.
Här finnes en Häst til kiöps, Täällä
löntän Hewoinen ostetta.

Hwad kostar denna hästen, Mitä tä
mä hewoinen maꝛaa.

Tag ger 6, 7, 8, 9, 10 plåtar, Mi
nä annan 6, 7, 8, 9, 10 plåtu.

Huru gammal är hästen, Kuinga wa
ha on hewoinen.

Denna hästen är 2, 3, 4, 5, 6, 7 år gam
mal, Tämä hewoinen on 2, 3, 4, 5, 6,
7 ajastajan wanha.

Ur långt til Gästgifware-gården, On
go Gästgifwarin-talo kaukana.

Huru långt? Kuinga kaukan?

Ur här iswägar, Ongost täällä jää-teitä.

Ur där strömt watten, Ongo siellä wir
taisia wesiä.

Håller isen, Pitäkö jää. Wisä mig
fortare wäg, Näytä minulle lyhem
bi tie.

Hwilken är rättare wäg, Mikä om
oikempi tie.

